

GOYA'S ENGRAVED OPUS

The recent exhibition of Goya's engraved opus has been arranged in all the major centres of Switzerland, and it has incited a particular interest not only with numerous visitors but likewise with art historians and especially psychiatrists. This exhibition has shown Goya and his graphic work in quite a new light. This event has been much discussed in the press and the literature. Polemics were conducted. Of the psychiatrists, a whole work in book form was published by the well-known Professor Rouanet, entitled »Mystère Goya«, impressed as he was by the said exhibition. In this book Rouanet endeavoured to present a diagnosis and analysis of the man that was Goya. This short contribution constitutes a protest against such diagnoses and alleged deep solutions of the mystery of one of the greatest artistic figures European art has possessed in the last few centuries.

Lj. B.

PRONAĐENI KODEKSI LEONARDA DA VINCIJA

U Madridskoj narodnoj biblioteci otkrio je pukim slučajem američki profesor Jules Piccus Leonardove kodekse. Taj, naime, profesor predaje na sveučilištu u Massachusettsu literaturu romanskih jezika, te je za neki svoj preduzeti rad o srednjovjekovnoj pučkoj baladi u Španjolskoj pretraživao kataloge u Madridskoj narodnoj biblioteci, one najstarije, zbog materijala za svoju temu. Neki poremećaj u tim katalozima naveo ga na trag koji ga je doveo do zametnutih dragocjenih Leonardovih kodeksa. A poznati ekspert Ladislav Reti »Biblioteke Vinciane« pri Sveučilištu u Kaliforniji utvrdio je nakon svih minucioznih pregleda uz čitav niz i drugih eksperata da su ti kodeksi nesumnjivo autentično napisani i nacrtani Leonardovom rukom. Nadalje je utvrđeno da je te kodekse, što sadržavaju 700 listova, poklonio sam Leonardo svom ljubimcu učeniku Francescu Melziju. Poslije njegove smrti njegovi su baštinici prodali to blago kiparu Pompeu Leonu, a njegovi opet baštinici, da bi što bolje unovčili te vrijedne kodekse, tražili su kupca u Španiji, i tako su oni ušli u zbirku don Juana de Espina. Preko te zbirke svršili su konačno u Madridskom arhivu gdje im se pri različnim seobama zametnuo trag.

Ti kodeksi su potpuno očuvani, u mnogo su boljem stanju od onih Leonardovih što se čuvaju u različitim zbirkama Evrope: u svemu 5000 listova; dijelovi tog ogromnog nedovršenog Leonardova opusa nalaze se danas u Milanu, Parizu, Londonu i u Wind-

soru u kraljevskoj zbirci. Od 700 novopronađenih listova samo ih je pet stotina s karakterističnim Leonardovim zrcalnim pismom kao što je pismo i u drugim kodeksima, a dvije stotine listova je s crtežima i bilješkama kojima pobliže tumači te crteže sam Leonardo. Tako je priložen reproducirani crtež golemog konjaničkog spomenika F. Sforze kako se ima odliti u bronzi. Taj je spomenik naručio njegov sin Ludovik Sforza. Postojao je i u naravnoj veličini Leonardov model u sadri. Taj model je razorila streljačka garda francuskog kralja Luja XII god. 1499, kad su Francuzi zauzeli Milano. Garda se iz pobjedničke pustopašnosti vježbala u ciljanju na tom Leonardovu sadrenom modelu.

Među tim crtežima postoji i bomba »koja će sigurno onemogućiti svakog neprijatelja«. Zatim se nižu u tom dragocjenom kodeksu, za koji se u naše vrijeme nije znalo, različni nacrti za neke hidraulične sprave, mlinove, utvrde, te razna tehnička otkrića što ih je taj ingeniozni Leonardo u svoje vrijeme prevideo a današnja tehnika tek ostvarila. U tom kodeksu pronadena je čitava mapa crteža, i to koloriranih, o toku rijeke Arno i o mogućnostima same regulacije između Firence i Pize. Rektor Sveučilišta u Massachusettsu Edward Moore na javnoj konferenciji za štampu